

1. ISTORIA CRONISTĂ

1-2Paral., *Ezd.* și *Neem.* formează așa-numita Istorie cronistă.

Legăturile dintre *Ezd.* și *Neem.* sunt evidente. Între ele și *1-2Paral.* există atât o continuitate cronologică (ele continuă istoria cronistă, reluând edictul lui Cyrus), cât și una stilistică. Istoria canonizării lor a fost însă diferită, pentru că *1-2Paral.* constituiau o paralelă a *1-4Reg.*, pe când *Ezd.* și *Neem.* conțineau informații noi. De aceea, *Ezd.* și *Neem.* au fost despărțite de *1-2Paral.* și canonizate mai devreme. În MT *1-2Paral.* se află în ultima poziție, încheind grupul „Scrierilor” (*K^etūbīm*).

Numele de *paralipomena* (gr. παραλειπόμενα = „cele rămase”) le-a fost dat avându-se în vedere fie faptul că ele cuprind unele evenimente lăsate deoparte din *1-4Reg.* fie pentru că au fost plasate la sfârșitul canonului.

Istoria cronistă a fost scrisă între 400-300 îdHr., după unii chiar în sec. 3 îdHr.

1.1. Situația politică

În 539 îdHr. regele persan Cyrus cucerește Babilonul, înglobând în Imperiul persan teritoriile aflate până atunci sub suzeranitate babiloniană, deci inclusiv Iudeea care alături de Samaria devin satrapia persană Abar Nahara („dincolo de fluviu” = Transeufratene).

Politica religioasă a perșilor era una mult mai tolerantă. Prin edictul său din 538 îdHr. referitor la iudei (*Ezd.* 6:3-5), Cyrus () permite rezidirea Templului, înapoierea vaselor sfinte confiscate și chiar un ajutor de la stat. Prin bunăvoința sa, regele persan a primit chiar numele de Mesia din partea lui Deutero-Isaia (*Is.* 45:1), apelare uimitoare, având în vedere faptul că regele era de altă religie (zoroastrian) firească

Însă doar un grup mic de evrei s-a întors din exil, în general preoți sau oameni săraci, în

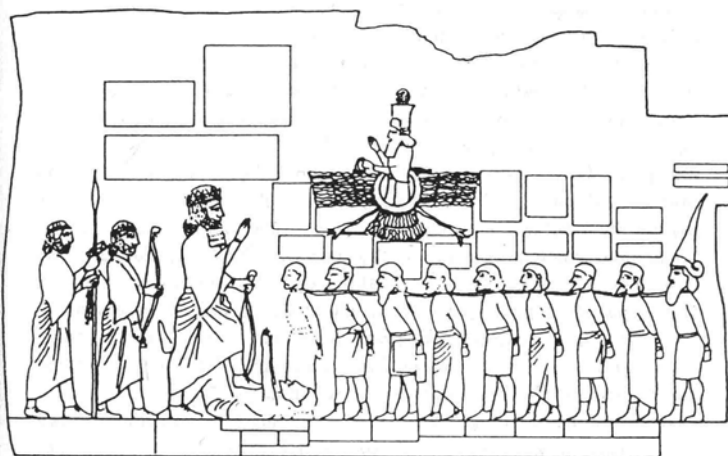

Mormântul regelui Cyrus din Pasargadae, aproape de Persepolis.

timp ce majoritatea a continuat să trăiască în exil, unde între timp se acomodaseră. Reconstrucția Templului din Ierusalim este amânată tocmai din cauza sărăciei.

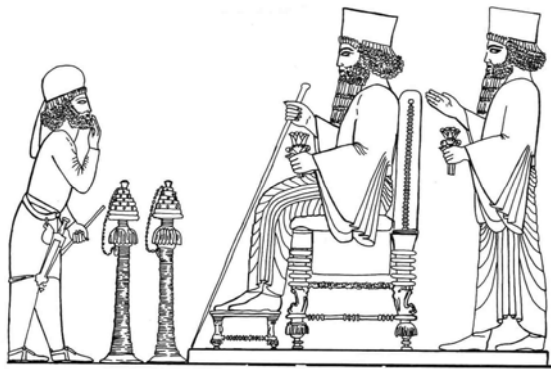
La îndemnul profeților Agheu și Zaharia construirea Templului începe în 520, în timpul domniei lui Darius I, fiind terminată în 515.

Ulterior au început să vină și reprezentanți ai păturilor mai bogate. Se încearcă împrejmuirea Ierusalimului cu un zid, situație inconvenientă pentru governa-

Darius I (), sculptură în stâncă la Behistun (Iran). Regele este reprezentat mai mare decât ceilalți. În centrul imaginii, pe discul solar înaripat, se află zeul Ahura-Mazda.

orul Samariei, care-și vedea astfel reședința concurată. Acesta se plânge chiar regelui Artaxerxes I (465-425).

Regele persan Darius I pe tron, secondat în spate de fiul său Xerxes I.

Între 445-433 își desfășoară activitatea paharnicul regal Neemia, un iudeu care locuia în capitala persană Suza și care este trimis la Ierusalim pentru reorganizarea vieții sociale. Sub conducerea lui, Iudeea devine o provincie persană independentă.

După opinia nouă, Ezdra nu l-a precedat pe Neemia (după textul actual ar fi activat în 458 îdHr), ci l-a succedat. Nu s-ar putea altfel explica de ce desfacerea căsătoriilor cu străine promovată de către Ezdra (*Ezd.* 10) este repetată ca ceva nou în cadrul reformelor lui Neemia (*Neem.* 13:23u). Ezdra este prezentat ca fiind cărturar, instruit în legea lui Moise (*Ezd.* 7:12).

Importanța lui Ezdra este foarte mare, el fiind considerat inițiatorul iudaismului. După tradiția ebraică Ezdra a încheiat canonul ebraic.

1Paral.

1-9	genealogii de la Adam la David
	2-4 Iuda
	6 Levi
10-29	domnia lui David
	11 încoronarea lui David
	17 pregătirea pentru zidirea Templului

2Paral.

1-9	domnia lui Solomon
10-36	regii din Israel și Iuda
	14-16 Asa
	17-20 Iosafat
	29-32 Iezechia
	34-35 Iosia
	36 mânia lui Dumnezeu exilul iertarea

De la edictul lui Cyrus (538 îdHr.) până la rezidirea Templului (515 îdHr.)

– *Ezd.* 1-6

1	edictul lui Cyrus pentru rezidirea Templului I reîntoarcere din robie predarea vaselor sfinte lui Șeșbațar
2	lista celor întorși cu Zorobabel și Iosua donații pentru Templu
3	reinstaurarea cultului samaritenii opresc construirea Templului

4:6–6:18	cronica arameică din Ierusalim – adunarea unor scrisori oficiale	
	5	Zorobabel și Iosua inițiază zidirea Templului la îndemnul profeților Agheu și Zaharia (520 îdHr.) Tatnai, satrapul persan al Siriei îl anunță pe regele Darius I (521-485)
	6	răspunsul lui Darius în baza edictului lui Cyrus din Ecbatana
	4:6u	plângere la Xerxes Artaxerxes I oprește reconstruirea zidurilor (450 îdHr.)
6	primul Paște după terminarea Templului (515 îdHr.)	

Relatarea lui Ezdra (I parte) – *Ezd.* 7–10

7	cărturarul Ezdra vine din Babilon cu acordul regelui Artaxerxes I întoarcerea, legea, donațiile pentru Templu, vasele sfinte
8	călătoria secretă a lui Ezdra cu exilanții fără protecție armată (altfel în <i>Neem.</i> 1:7u)
9–10	rugăciunea lui Ezdra desfacerea căsătoriilor mixte cu acordul poporului (cf. <i>Neem.</i> 9–10) lista datornicilor

Relatarea lui Neemia – *Neem.* 1–7

1	Neemia, paharnicul regelui persan în Suza primește vești despre Ierusalim rugăciune, adunarea poporului
2	Neemia însărcinat la dorința sa de către Artaxerxes I cu ridicarea zidurilor Ierusalimului
3	lista lucrătorilor la ziduri: porțiuni împărțite familiilor din Ierusalim și Iuda revolta și rugăciunea de răzbunare a lui Neemia
4	greutăți externe cauzate de Sanballat, guvernatorul Samariei, de amonitul Tobia și de arabil Gheșem lucrătorii muncesc cu sabia în mână rugăciunea lor de imprecăție
5	greutăți interne: politica socială a lui Neemia Neemia renunță la taxe
6	finalizarea zidurilor în 52 de zile
7	asigurarea porților cetății reîntoarcerea la Ierusalim lista celor întorși (= <i>Ezd.</i> 2)

Relatarea lui Ezdra (continuare) – *Neem.* 8

8	citirea Legii de către Ezdra înaintea poporului cult (asemănător celui sinagogal) în aer liber sărbătoarea Corturilor
9	sărbătoare de pocăință cu rugăciune de iertare
10	acceptarea Legii de către popor: respingerea căsătoriilor mixte, ținerea sabatului, taxa pentru templu (cf. <i>Neem.</i> 13)

Neem. 11–13

11	întoarcerea în Ierusalim lista locuitorilor
12	lista preoților și a leviților consacrarea zidurilor
13	reformele lui Neemia (grija pentru leviți, ținerea sabatului, respingerea căsătoriilor mixte)

1.2. Intenția istoriei croniste

Cronistul își propune o istorie care să plece de la Adam și să ajungă la edictul lui Cyrus. Pentru aceasta folosește, mai ales în prima parte, genul literar al genealogiilor, după modelul codului preoțesc (P) din Pentateuh. Genealogiile atestă conștiința apartenenței la o structură coerentă și la o formă de naționalism.

Intenția istoriei croniste se poate vedea atât în ceea ce se spune, cât și în ceea ce se trece sub tăcere.

Discrepanța din *Regi* referitoare la cine l-a ucis pe Goliat (David după *1Reg.* 17; Elcanan din Betleem după *2Reg.* 21:19) este estompată prin prezumția că de fapt Elcanan l-a omorât pe fratele lui Goliat (*1Paral.* 20:5).

Sunt aduse și unele retușuri teologice. Dumnezeu nu se mai căiește că l-a ales pe Saul, iar recensământul lui David nu mai este cauzat de „mânia lui Iahve” (*2Reg.* 24:1), ci chiar de Satan (*1Paral.* 21:1); în felul acesta se legitimează pedeapsa divină, care părea destul de arbitrară în *Regi*.

Trecute sub tăcere sunt aspectele negative ale istoriei regilor:

- episodul David-Batșeba și cel cu Ahișag sunamita
- luptele dinastice: revolta lui Absalom și a lui Șeba (deci întreaga istorie a succesiunii lui David la tron *2Reg.* 9–20; *3Reg.* 1–2); se precizează însă că „s-au supus lui Solomon toate căpeteniile și puternicii, precum și toți fiii lui David” (*1Paral.* 29:24)
- apostazia lui Solomon; chiar în profetia lui Natan (*1Paral.* 17), paralela din *2Reg.* 7, nu se menționează versetul „de va greși, îl voi pedepsi Eu...” (*2Reg.* 7:14).

Leviții se bucură de o grijă deosebită. Doar ei se pot ocupa cu transportarea chivotului, iar accidentul lui Uzza se datorează faptului că acest lucru a fost ignorat (*1Paral.* 13:10; 15:2). Obed-Edom, cel în a cărui casă chivotul a fost un timp găzduit (13:13-14) și care după *Reg.* nu avea nici o legătură cu leviții, devine la cronist levit cântăreț și ușier, din tribul lui Core descendent din Cahat (15:18.21; 26:4.8).

Și în legătură cu Templul, cronistul pune accente deosebite. El identifică Sionul, muntele Templului, cu muntele Moria al jertfei lui Isaac (*2Paral.* 3:1); prin aceasta face o legătură între perioada patriarhilor și cea a monarhiei, în sensul că jertfa lui Isaac se sublimază prin ridicarea Templului. Apoi prețul țarinii cumpărate de David de la Aravna iebusitul devine la cronist de 12×12 ori mai mare (50 sicli de argint în *2Reg.* 24:24, dar 600 de sicli de aur în *1Paral.* 21:25; în perioada persană convertibilitatea argint-aur era de aproximativ 1-12, mai exact 1-13); alegerea multiplului 12 trebuie fără îndoială pus în legătură cu cele 12 triburi. Templul se face după un model descoperit lui David de Duhul lui Dumnezeu printr-o scriere insuflată (*1Paral.* 28:11-12.19), imitând astfel pe Moise, care a construit Cortul Sfânt după model divin. La consecrarea Templului însuși Dumnezeu participă consumând sub formă de foc jertfele, lucru nementionat în *Regi* (*2Paral.* 7:1).

Jertfa lui Solomon din Ghibeon, care ridicat probleme teologice chiar în *Regi*, este menționată de cronist, însă însoțită de o explicație foarte interesantă. Prin prisma centralizării lui Iosia, orice jertfă în altă localitate afară de Ierusalim, mai ales pe înălțime, devenea ilegală. Deuteronomistul explică jertfa lui Solomon în felul următor:

3Reg. 3:2-4: „²Poporul tot mai aducea jertfe pe înălțimi, căci nu era încă zidit templul numelui Domnului până în acel timp. ³Și Solomon, care iubea pe Domnul purtându-se după legea tatălui său, a adus și el jertfe și tămâieri pe înălțimi. ⁴Deci s-a sculat și el și s-a dus la Ghibeon, ca să aducă jertfe acolo, căci acolo era cea mai mare înălțime”.

Cronistul însă are altă explicație.

2Paral. 1:3-5: „³Apoi s-a dus Solomon și toată adunarea pe înălțimea cea din Ghibeon, căci acolo era cortul cel dumnezeiesc al adunării pe care-l făcuse Moise, robul lui Dumnezeu, în pustiu. ⁴Chivotul Domnului îl adusese David din Chiriathairim la locul pe care-l pregătise pentru el David, în Ierusalim, unde-i făcuse un cort nou. ⁵Iar jertfelnicul cel de aramă, pe care-l făcuse Bețaleel, fiul lui Uri, fiul lui Hur, rămăsese acolo, înaintea cortului celui vechi al Domnului. Pe acesta îl cerceta Solomon cu adunarea”.

Pentru cronist așadar cultul înălțimilor nu este justificat în nici o perioadă, inclusiv înaintea zidirii Templului. Cortul Sfânt și obiectele lui capătă o importanță deosebită, acaparând întreg cultul de dinaintea Templului. În acest fel cronistul este un continuator al codului preoțesc.

Cultul joacă de altfel un rol central.

O altă interpretare cronistă privește domnia regilor Ozia și Manase. Leprea de care a suferit primul este explicată de cronist ca datorându-se încercării regelui de a-și asuma și privilegiile regal (*2Paral.* 26:16u). Referitor la Manase, cel considerat de către deuteronomist cauza căderii Ierusalimului în 587/6 (*4Reg.* 21:11.14; 23:26-27), cronistul crede că lunga domnie a acestuia nu se poate explica decât prin faptul că regele la un moment dat s-a pocăit cu ocazia unui prizonierat în Babilon nementionat în *Regi* (*2Paral.* 33:11-13.19). Acest lucru a oferit prilejul redactării chiar în epoca târzie a rugăciunii presupuse a regelui Manase (*Ode* 12, în Biblia sinodală separat ca *Rugăciunea lui Manase*), practic un adaos necanonic făcut istoriei croniste.

Și în istoria lui Ezdra și Neemia se întrevăd accente asemănătoare. Relatarea despre Ezdra (*Ezd.* 7–10; *Neem.* 8) flanchează partea principală a relatării lui Neemia (*Neem.* 1–7). Prin aceasta se dă întâietate preotului Ezdra sau mai bine zis autorității religioase în fața celei politice.